

Videreføring av satsinga på Skapende ungdomsmesse og entreprenørskap

Arbeidsgruppa har bestått av:

Eivind Aaen, rektor Storsteigen videregående skole

Per Arild Eggen, Næringsforum i Fjellregionen

Hilde Knutsen, rektor Røros videregående skole

Ørjan Lønningen, Ungt Entreprenørskap Hedmark

Gøril Storeng, utdanningssjefen i Tynset

Runa Finborud, ansvar for kompetanse i Regionrådet for Fjellregionen og ordfører i Os

Hedmark og Trøndelag fylkeskommuner har blitt invitert pr. e-post til å delta i arbeidet før siste møte i arbeidsgruppa. Torunn Kornstad møtte fra Hedmark fylkeskommune.

Mandatet til arbeidsgruppa ble gitt av AU i regionrådet for Fjellregionen i møtet november 2017.

«Det nedsettes ei arbeidsgruppe for å vurdere alternative aktiviteter til Skapende Ungdomsmesse i arbeidet med entreprenørskap i skolene i Fjellregionen og andre tiltak som fører til at Regionrådet for Fjellregionen ikke tar noen økonomisk risiko. Arbeidsgruppa skal legge til grunn målsettingen i Strategiplanen om at Fjellregionen skal «Være ledende innen ungt entreprenørskap i Norge» og strategien «Involvere bedrifter, utdanningsinstitusjoner, ungdom og andre samarbeidspartnere for å utvikle ungt entreprenørskap i regionen». Målene som er nedfelt i samarbeidsavtalen mellom Regionrådet for Fjellregionen og UE Hedmark skal også legges til grunn for arbeidsgruppas vurderinger. Arbeidsgruppa ledes av Runa Finborud, som inviterer en representant for de videregående skolene i regionen, en representant for grunnskolene, en representant for UE Hedmark og en representant for Næringsforum i Fjellregionen til å delta. Arbeidsgruppa tar selv stilling til andre den ønsker å involvere i arbeidet. Det legges fram en rapport senest 1. april 2018 for vurdering i administrasjonen og behandling i arbeidsutvalget.

Arbeidsgruppas anbefaling:

- Arrangementet Skapende ungdomsmesse opprettholdes.
- Satsingen på forsterket innsats entreprenørskap i Fjellregionen finansieres av Regionrådet og ikke hver enkelt kommune. En forutsetning er at skolene ønsker ei videre felles satsing og forplikter seg til å følge opp sentrale fellespunkter ved hver enkelt skole.
- Prosjektledelsen utarbeider et årshjul i tett samarbeid med skole og næringsliv. De årlige rektor- og rådgivermøtene brukes som arena.
- Bedrifter tegner SUM-medlemskap der en avtale synliggjør samarbeid og felles forpliktelser mellom næringsliv og skole i tråd med årshjul. Rørosregionen Næringshage,

Næringsforum i Fjellregionen og Fagopplæring i Fjellregionen er viktige samarbeidspartnere.

- **Videre satsing har et treårsperspektiv.**

Fjellregionen har gjennom Regionrådet arbeidet med entreprenørskap i skolen i samarbeid med lokalt næringsliv i mange år. Det første prosjektet «Ungdom, utdanning og bosetting» startet opp i 2000. En av de viktigste erfaringene var behovet for et møtested for skole og næringsliv, samt et utstillingsvindu for elevenes innsats i entreprenørskapsarbeidet. På bakgrunn av erfaringene fra prosjektet ble Skapende ungdomsmesse (SUM) etablert som en møtearena for skole og næringsliv i Fjellregionen i 2004. Messa har siden starten vært arrangert annethvert år på Røros og Tynset. Regionrådet for Fjellregionen har hele tiden eid messa og stått som arrangør. Regionrådet inngikk en avtale med Ungt Entreprenørskap Hedmark i 2008 om prosjektledelse av messa, og den forsterkede innsatsen som gjøres ellers gjennom skoleåret. Avtalen innebærer at kommunene/skolene får tilgang til alle de pedagogiske programmene som Ungt Entreprenørskap har utarbeidet for bruk i skolen <http://www.ue.no/Om-oss> <http://www.ue.no/>. Messa har i alle år i hovedsak vært finansiert av fylkeskommunale midler og midler fra lokalt næringsliv, men det er kommunene som har finansiert den forsterkede innsatsen som UE Hedmark har stått for i skolene.

Avtalen ble reforhandlet i 2011 med varighet fram til 1.1.2014 med automatisk forlengelse hvis ikke annet avtales. Den økonomiske rammen for UE Hedmark som ligger i avtalen er totalt på kr. 362.000. Kr. 185.000 dreier seg om prosjektledelse av Skapende ungdomsmesse og kr. 177.000 til den forsterkede innsatsen (skolebesøk, Gründercamper, oppfølging av pedagogiske programmer, kurs for elever og lærere). Kommunene i Fjellregionen har i flere omganger gjort vedtak om finansiering til forsterket innsats i skolene. Sist i 2015, for perioden 2015-2018. Kommunene har således bidratt med kr. 177.000 årlig til satsinga. Regionrådet har hatt en avtale med UE Hedmark på vegne av kommunene i Fjellregionen. Gjennom denne satsinga har det vært mulig for Ungt Entreprenørskap Hedmark å ha en ansatt med kontorplass i Fjellregionen (først på Røros i Veksthuset, nå på Tynset ved Nord-Østerdal videregående skole). Alternativet til et felles medlemskap er at de kommunene som ønsker det, tegner kommunemedlemskap. Da vil medarbeider som skal følge opp medlemskommunene i vår region ha kontor på Hamar. Og mye av tida vil nødvendigvis brukes til å reise hit.

Forankring av arbeidet er helt avgjørende for ei videre satsing, både på politisk, administrativt og på skolenivå i den enkelte kommune og i lokalt næringsliv. Arbeidsgruppa mener det er av stor betydning for entreprenørskapsarbeidet i Fjellregionen at UE Hedmark er lokalisert i Fjellregionen. Et tett samarbeid mellom skole og næringsliv løftes fram som sentralt i mange sammenhenger. Både når det gjelder entreprenørskapsarbeid og framtidig gründervirksomhet, rekruttering til yrkesfag, gjøre utdanning og fag mer relevant for elever, sikre rekruttering til lokalt arbeidsliv og til bosetting i regionen vår. Både skole og lokalt næringsliv er gjensidig avhengige av hverandre.

Førende fylkeskommunale planer/strategier:

Vedtatt regional plan for kompetanse og arbeidskraft i Hedmark 2019-2030:

Temaområde 2: Attraktive arbeidsplasser – gründerskap og kompetansearbeidsplasser der to av tre strategier er:

- Styrke elevers/studenters læringsutbytte innen entreprenørskap og innovasjon gjennom økt samhandling mellom utdanning, forskning og næringsliv.
- En sterkere innovasjon- og entreprenørskapskultur som danner grunnlaget for økt verdiskaping og evne til omstilling.

Utdrag fra avsnitt 9.2. Entreprenørskap i utdanning:

Endringene som vi ser i arbeidsmarkedet framover vil føre til at flere må etablere sin egen virksomhet.....Det betyr at det blir enda viktigere å satse på entreprenørskap i hele utdanningsløpet. Bærekraftige fremtidige løsninger er avhengig av tilgang på rett kompetanse, og kultur for læring, innovasjon og entreprenørskap må utvikles i et langsiktig perspektiv hvor grunnopplæringen (grunnskole og videregående skoler) er en nøkkelaktør. (Regional plan for kompetanse og arbeidskraft i Hedmark 2019-2030 s. 21.)

Høringsutkast Kompetansestrategi for Trøndelag (vedtas av fylkestinget i april 2019)

4.3. Innovasjons- og entreprenørskapskompetanse

Endringer i arbeidslivet bidrar til at flere må finne nye arbeidsoppgaver og eventuelt etablere sin egen virksomhet. Kultur for nyskaping, læring og entreprenørskap i hele utdanningsløpet er viktig både for å forsterke den enkeltes omstillingsevne, men også for at flere skal bli gründere. Entreprenørskap handler om å ta ideer om noe nytt til å teste det ut i virkeligheten. En handling som krever øvelse, kunnskap og samhandling med samfunns- og næringsliv.... I utdanningen krever dette tverrfaglig samarbeid med lokalt- og regionalt næringsliv. (Høringsutkast Kompetansestrategi for Trøndelag s. 22.)

Kompetansestrategien viser også til andre regionale planer og strategier., eksempelvis «Et verdiskapende Trøndelag – Strategi for innovasjons- og verdiskaping i Trøndelag»

- *For å sikre tilgang til kompetanse i næringslivet er det viktig at unge i Trøndelag tar gode og informerte valg som fører til arbeid og som gir den enkelte mulighet til å utvikle sin kompetanse gjennom livet. Dette må sikres gjennom profesjonell karriereveiledning og systematisk samarbeid mellom skole og arbeidsliv fra barnehage til universitet.*

Forankring og felles satsing

En av problemstillingen arbeidsgruppa har tatt stilling til i arbeidet er forankring av satsing og arbeid.

Regionens felles satsing på SUM og forsterket innsats over flere år har ført til at vi kan ha «avdelingskontor» for Ungt Entreprenørskap Hedmark her i Fjellregionen. En av utfordringene med slike mangeårige satsinger som ruller og går er at en etter hvert kan miste noe av forankringen. Slik det er nå er det variasjoner i hvor stor grad skolene deltar på SUM med elev- og ungdomsbedrifter og

entreprenørskapsarbeidet gjennom skoleåret og bruk av UEs verktøy. Slik arbeidsgruppa ser det, betinger ei felles satsing videre at arbeidet forankres på den enkelte skole. «Dette er noe vi ser nytten av og vil prioritere!» Satsingen skal ikke være prisgitt den enkelte lærers syn og prioritering.

Viktigheten av forankring gjelder også lokalt næringsliv. Regionens næringsliv er veldig positiv til entreprenørskapsjobbingen i skolen og ser viktigheten av samarbeid mellom bedrifter og skole. Noe som også gjøres utenom denne satsingen. Samtidig teller lokale bedrifter på knappene om deltakelse på SUM, det handler om tidsbruk og at ungdommene i stor grad overser bedriftene denne dagen.

Alternative aktiviteter til Skapende ungdomsmesse

Det har kommet innspill om alternativ til å arrangere messa. En mulig modell kan være å droppe arrangementet SUM og heller legge inn en ettermiddagssamling med utstilling lokalt på hver enkelt skole for å nå foreldre i større grad og selge produkter. Denne løsningen kan føre til et større engasjement fra foreldrene som i neste omgang igjen kan føre til større engasjement fra næringslivet (foreldre er også aktører i næringslivet). Dette er argumenter som taler for ei slik løsning. Og den løser også utfordringer med transport til Rørøs og Tynset annethvert år. En slik løsning fører til at det blir mer opp til hver skole å lage et arrangement og en prosjektledelse fra UE Hedmark vil ikke være nødvendig. Dette vil i neste omgang mest sannsynlig få følger for den lokale tilstedeværelsen til UE Hedmark i Fjellregionen.

Et sentralt element slik arbeidsgruppa ser det, er betydningen av at SUM er en felles møtearena for regionens skoleungdommer. Slik det er i dag er SUM skolenes møteplass i Fjellregionen. I lys av regionreformen og kommunenes naturlige fokus på posisjonering inn i sine nye respektive fylker og endringer av regionråd blir det etter arbeidsgruppas syn desto viktigere med en fysisk møteplass som favner Fjellregionen fra Holtålen til Rendalen. Hver enkelt skole kan i tillegg organisere egne samlinger for foreldre og elevbedrifter. Derfor anbefaler arbeidsgruppa at arrangementet Skapende ungdomsmesse opprettholdes.

Finansiering

Kommunene i Fjellregionen behandler mange søknader om tilskudd til positive satsinger og arrangementer. Prioriterte felles satsinger bør ikke være avhengige av vedtak i hver enkelt kommune. Det brukes ressurser på saksbehandling og vedtakene kan bli ulike. Det er heller ikke gitt at alle kommunene gjør positive vedtak. En stram kommuneøkonomi kan føre til at enkelte kommuner velger bort satsingen. På et felles ordfører/rådmannsmøte i Nord-Østerdalen 27.februar ble dette temaet diskutert. Det framkom et ønske om en felles pott i Regionrådet for Fjellregionen til utvalgte fellessatsinger.

Arbeidsgruppa foreslår at satsingen på forsterket innsats entreprenørskap i regionen finansieres av Regionrådet og ikke hver enkelt kommune. En forutsetning er at skolene ønsker ei videre felles satsing og forplikter seg til å følge opp sentrale fellespunkter ved hver enkelt skole.

I mandatet arbeidsgruppa ble gitt står det at vi skal vurdere tiltak som fører til at Regionrådet for Fjellregionen ikke tar noen økonomisk risiko. I AU-møte 6. februar orienterte regionrådgiver om at

det vil bli lagt fram et regnskap for 2018 med et overskudd på ca. 3,8 millioner og det vil med dette være handlingsrom for fellestiltak det er enighet om å gjennomføre.

Målet for arbeidsgruppa da vi startet var å finne ei langsiktig løsning på finansiering og organisering av SUM og entreprenørskapssatsinga i regionen. Prosessen med å etablere den nye fylkeskommunen Innlandet er godt i gang. I løpet av 2019 vil fylkespolitikerne ta en beslutning om organisering og finansiering av regionrådene. Det sendes ut på høring et forslag til partnerskapsavtale som mest sannsynlig vil gi endringer for vår regions del. Derfor har arbeidsgruppa et treårs-perspektiv på videre satsing. Det er også formålstjenlig sett i forhold til hele tiden å kunne endre ut fra behov regionen har, samtidig som vi ivaretar en nødvendig grad av forutsigbarhet for skoler og lokalt næringsliv.

Skapende ungdomsmesse vil med anbefalingen til arbeidsgruppa være prosjektfinansiert i en treårsperiode der næringslivsmedlemskap vil være en viktig inntektskilde. Offentlige midler vil være en annen. Om begge fylkeskommuner søkes om prosjektmidler vil være avhengig av organiseringen av midler fra Innlandet fylkeskommune til de ulike regionrådene. Alternativt vil SUM kunne prioriteres gjennom regionale utviklingsmidler. I tillegg finnes det nasjonale tilskuddsordninger.

For at satsingen skal følges opp i praksis er **forutsigbarhet** en viktig forutsetning for både skoler og bedrifter. Arbeidsgruppa mener det er helt nødvendig at prosjektleder setter opp et årshjul i tett samarbeid med skole og næringsliv. I Fjellregionen arrangeres det årlige rektor- og rådgivermøter. Arbeidsgruppa mener det er naturlig at disse møtene brukes som arena for utarbeiding av årshjul. Det må være enighet her om hvilke elever som er målgruppa for SUM. Rørosregionen Næringshage, Næringsforum i Fjellregionen og opplæringskontoret Fagopplæring i Fjellregionen er viktige samarbeidspartnere når det gjelder kontakt med lokalt næringsliv og samordning rundt årshjulet, avtaler og innhold på SUM.

Samarbeid mellom lokale bedrifter og skole er helt avgjørende. Arbeidsgruppa foreslår at bedrifter tegner SUM-medlemskap (gjerne over tre år) der en avtale synliggjør hvordan samarbeidet skal foregå gjennom skoleåret med gjensidige forpliktelser og deltakelse på SUM.

Yrkesfagsløypa har vært en suksess. Arbeidsgruppa mener at denne skal være en del av SUM, og utvides med fag som ikke ligger i porteføljen til Fagopplæring i Fjellregionen, eksempelvis innen naturbruk. Sentrale elementer som sikrer at skoler og næringsliv prioriterer SUM skal nedfelles og ikke endres fra år til år. Arbeidsgruppa mener at yrkesfagsløypa er et av disse elementene.